

Előfizetési feltételek

Helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 12 kor.
Fél évre . . . . . 6 kor.
Negyedévre . . . . . 3 kor.

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Nyílt tér sora 40 fillér.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal:

Földes Ede

könyvkereskedése

Főter 38. szám alatt.

hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők

Kéziratok nem adóznak vissza

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési felhívás a „Közérdek” XX. évfolyamára.

A XX. század első évével lapunk fennállásának huszadik évét érte el. Mostoha viszonyok között, de erős akarattal, nem lankadó munkakedvvel s a reánk váró feladatok teljesítésére szilárd kötelességérzettel vezettük lapunkat szabadelvű irányban, forró nemzeti érzülettel. Békés egyetértés és összetartás volt jelszavunk, de ahol a közérdek, s egyedül csak a közérdek nemes védelme kívánta, nem állottunk félre a harcztól, a nyílt, egyenes küzdelemtől. Vármegyénk szellemi és anyagi jólétének kérdései, társadalmi és politikai helyzetünk, városaink és községeink fejlesztésére ezéző törekvések lapunk hasábjain az egyéni érdektől ment pártolásra találtak. Ez elveket tartjuk szem előtt jövőre is, kérve közönségünk meleg, szíves támogatását. Munkatársainkat a közélet derék harcossai és buzgó munkásai sorából nyertük, főmunkatársunk pedig dr. Ebergényi Sándor lesz jövőre is. Az előfizetési feltételek a régié maradnak.

Dr. Magyar Károly, Török Bertalan,
a „Közérdek” szerkesztői.

Közeztvámunk.

Nagy-Enyed város közeztvám-tervezete ellen több oldalról aggályok hallhatók, melyekkel foglalkozni szükséges azért, mert régi szokás városunkban a kérdéseket jól megérteni, mások nézetét meghallgatni, ha jobbat tartalmaznak, ahhoz alkalmazni a tervezetet, hogy ha valami jót a végén megállapítunk, az közös egyetértéssel és megnyugvással jöjjön létre és az eredményben mindenkinek meglegyen a maga része.

Nemelyek aggodnak amiatt, hogy a tervezett nagyszabású műnek költségei a város pénzügyeit megzavarják.

Ellenkezőleg áll a dolog. A város pénzügyei indirekt uton a közeztvám által évi 10.000 koronával fognak javulni.

Ugyanis az új létesítményekre a város meglevő vagyonából egy fillér sem tervezetük fordíttatni. A felveendő kölcsön kamatját és 50 évi törlesztési részleteit kizárólag a közeztvám fogja fedezni és semmiképpen sem járul ahhoz a város vagyonának jövedelmébe.

Hogy pedig a felveendő kölcsön törlesztése és kamatozása biztos fedezetet találja a közeztvámokban, arra nézve tervezetük, hogy csak a vámkezelés 2-ik évében, midőn a jövedelem már biztosan magállapított, vetésék fel a kölcsön, tehát kockázat kizárásával.

Sőt: bizony lehet arra is számítani, hogy a következő évek sorozata alatt a vámjövdelem emelkedni fog a város lakosságának és forgalmának természetes emelkedésével.

Hiszen a vasuti teheráru-forgalom 1889-ben 65 ezer métermázsra volt (a leadás és feladás együttvéve), 1899-ben pedig felülhaladta a 130 ezer métermázsát.

Tehát 10 év alatt 100%-kal emelkedett.

A város lakossága az 1890. évi népszámláláskor 5932 volt, 1900-ban pedig 7500.

A természetes emelkedésre tehát biztosan lehetne számítani, de a tervezet oly realisan készül, hogy nem emelkedést, hanem a jelenlegi forgalomnak csak 90%-kát vette számításba.

De azt allítottuk, hogy a város pénztára 10.000 korona indirekt bevételi növekedésben is fog részesülni. Hogy lehet ez, mikor tudvalevő dolog, hogy a vámjövdelem egyébre nem szabad fordítani, mint az a tervezetben ki van tüntetve?

Terveztük, hogy a közeztvám-jövedelem terhére felállított vámszedői intézmény kezelje a piaci helypenzt és vásárvámost is, melynek kezelési költsége jelenleg 3000 korona, a vásárvámbérlő haszna is legalább 1000 korona; ezen összegek a város pénztárába fognak befolyani a vásárvám házi kezelése folytán; hogy ez elérhető legyen, a vásárvámbérlőly feltétellel adattott ki 3 évre, hogy a város 3 havi felmondást kötött ki, hogy a közeztvám-jog meggyerése idejében házi kezelésbe vesse ezen vásárvám-jogot is.

Észlelések történtek az iránt is, hogy ha a vásárvám tárgyai nem napi 2-3 órán át ellenőriztetnek, mint jelenleg történik, hanem éjjel-nappal, jól szervezett vámszedők által: akkor 3240 koronával többet fog hozni a vásárvám a jelenlegi tarfa mellett is.

Továbbá a városnak jelenleg is van közeztvámra átlag évenként 2000 korona kiadása; ez is megmarad, mert ily költségek jövőre kizárólag a közeztvám jövedelem terhére fognak tétetni.

Végül a közeztvám terhére szervezett vámszedői személyzettel lehet kezelteni házilag a bor-, szesz- és huszfogyasztási állami és községi illeteket is, melyek

összege 14.000 forint; e címen is várható legkevesebb 1000 korona jövedelmi többlet.

Összegezve a város indirekt hasznait, melyek szüken vétettek fel, megtakarítható lesz:

Vásárvám-kezelési költségből	3000 kor.
Vásárvám-kezelési haszon a házi kezelésből	1000 "
A vásárvám-kezelés jobb kihasználásából várt többlet	3240 "
Közeztvám-költség megtakarításból	2000 "
Szesz-, bor- és huszfogyasztási illetek házi kezeléséből	1000 "

Összes megtakarítás . . . . . 10240 kor.

Mikor Angliában a városok arról panaszkodtak, hogy a pótdók tehet nem bírják: gyarmatügyi miniszterük Chamberlain, a híres nemzetgazda, azt tanácsolta nekik, hogy vegyenek házi kezelésbe minden községi és állami illeteket és apadni fognak a pótdók. Ugy is lett.

Nálunk, szerencsére, pótdók nincsenek, ne is legyenek, de a közjövdelem fokozásáról gondoskodni kell, mert a város teljesítése iránti kulturális és más igények folyton emelkednek a város növekedésével és belső intézményeinek fejlődésével.

Még más indirekt haszna is lesz városunknak a közeztvámokból.

Ugyanis a közeztvám lehetővé teszi, hogy a közmunka, melynek fele eddig a belső utakra, fele a vicinális utakra határozott fordíttatni, jövőben egészen a vicinális utakra fordíttassék.

Ezáltal nyer a falusi gazda is, kinek érdeke, hogy a vicinális utak is jó karban legyenek.

Ilyen vicinális utjaink az orbói, gombási, apahidi, szentkirályi, újfalusi.

Egy másik nyeresége a városnak az lesz, hogy a közeztvám-jövedelem terhére 2 állandó utkaparó alkalmazása is tervezetük, ezáltal felmentetnek a jelenlegi éji órök és lámpagyújtók az utkaparás terheitől és 24 korona havi fizetésök mellett éji órségi és lámpagyújtási kötelességeiket pontosabban fogják teljesíthetni.

Végül még a közeztvám-jövedelem terhére árhíthatja a város azon 400 korona évi költséget is, mit egy mérnöknek évenként adni szokott az előforduló utcaszabályozási tervekért és egyéb mérnöki munkálatokért.

Jelenleg heti és országos vásárok alkalmával a falusi szekerek a fogadóknak és köztetereken kellő férhelyet nem találván, a patak medrét ezrével szorongva lépik el. Egyszer megtörténhetnék, mint 1817-ben történt, hogy az állatsereglet sorsát ne említsük, hogy egy

TÁRCSA.

Téli vers.

Egy merő fehér világ!
Mindenütt hó, jégvirág;
Bérczeken, völgyeken
Úr a tél végtelen!

Hol a folyó kanyarog,
Nyájas tükre úgy ragyog:
Völgyén most messze le
Jégpánczél borítja be.

A folyó jégpánczélán
Karsu, büszke, szép leány;
A hideg éjszakan
Nő fenyő ily súdaran.

S mint fenyő, ha szél legyint:
Keltében oly lágyan ing!
Olykor ha meghajol,
Szénhaja aláomol.

Csillog omló hajzatán
Ezer piczi hóparány;

Fürtjeit mint rendezi,
Szép szemeit fölveti.

S szép szemei mély tüzén
Mit jelent e méla fény?
S a fagyos ajkakan
Közöny az? Vagy titka van?

Körüle zajgó csapat,
Korcsolyázó játszi had . . .
Ugy velned: enyeleg,
S im csak egyszer ellebeg!

Hol a pálya távolabb,
Egymagára elmarad;
— Ott ki nem fog a magány
Szíve titkolt bánatán!

Mert e fagyos szin alatt
— Jégkérgében habra hab
Mint szalad nyugtalan —
Egy ért szíve lángba' van.

Albertfi.

Ha te is . . .

Ha te is el fogsz hagyni s feledsz:
A többihez jön majd az új kereszt;
Olyan leszek, mint az élő-halott,
De érzem, édes, le nem ro-kadok.
Szememből meg csak egy könnyű se foly,
Köszöntlek, ha meglátlak valahol,
Csak mosolyogni soha sem fogok
Fájdalmamban, hogy meg nem halhatok.

Havas István.

Hangulat.

Egy szürke napnak vad keserve
Ha a szívünkre ül:
Éveknek álmát dönti össze
Kerelhetetlenül.

Egy pillanatnak boldogsága
Ha a szívünkre száll,
Egy hosszú élet szenvedése
Mind, mind felejtve már.

Földes Imre.

arviz lepi meg a vásárokat és embert, állatot, szerekereket el fog sodorni.

Ezen is segítve lesz, mert a tervezetek szerint 5—6 hóval fognak növekedni a közterületek, melyeken a vásárok alkalmával elegendő ferhelyet fog találni a falusi kiscgazda.

A falusi gazda azonban nemcsak jobb közlekedést nyer a városon keresztül, hanem jelentékeny időmegtakarítást, tehát fuvarköltséget is mert a nagyenyed—toroczkói törvényhatósági uton érkezők a vasuti állomásra, vagy a nagyenyed—ispánlakai törvényhatósági utvonlra menet-jövet másfél kilométer utróvidítést nyernek az új foton át, ami felér bőven a fizetendő vám-díjjal.

Hasonlóan utróvidítést nyernek az alsóalmi jármos hidon át a vasutra meave a gombásiak és apahidiak, valamint a Tóth-utca rövidítése által az orbóiak és remetevidekiek.

Az elmúlt évtizedben a város normális fejlődése főképp annak volt köszönhető, hogy a fegyház és vármegyeház építésével, melyek költsége 400,000 ft volt, egy kis penzforgalom jött létre.

Hasonló penzforgalmat és normális fejlődést ígér a jövő évtized is, jórésben éppen a kövezetvám terhére letesítendő nagyobb mérvű vállalatok útján.

Ugyanis az 500,000 korona 2-szer is meg fog fordulni a közönség kezén, mert a lebontandó lakások helyeibe és a kisajátítandó területek mentén új építkezések fognak történni, jórésben a kisajátítási összegekből, melyek az építő ipart és közvetve a kereskedelmi és hitel-forgalmat emelni fogják.

A cigánysor megbontása pedig oly közegészségi előny lesz, mit számokban felbecsülmi nem lehet.

A megye székhelyének mintaszerű rendezése és kövezése jó példát fog adni a többi község haladására is, valamint hogy az építési anyagok termelése és szállítása is főképp a vámdíjzetők fuvarkeresetét fogja sokkal nagyobb mérvben biztosítani, mint az általuk teljesített és jórésben áthárított illetékek teljesítési képességeket igénybe veszik.

De hátra van annak megvilágítása, hogy ennyi hasznos és előnyt ki fog megfizetni? Nem lesz-e súlyos és aránytalan, a mezőgazdaságot, ipart, kereskedelmet bénító a tarifa?

Erről közelebről legyen szó!

A ragályos állati betegségek fellépése esetén az állat-tulajdonosok kötelessége a hatóságokkal szemben.

Gazdasági felolvasás, tartotta M. Bükkösön 1901. január 20-án Bójthe Kálmán főszolgabíró.

Negyedik éve már annak, hogy a földművelésügyi miniszter ur magas támogatásával lehetővé tette a teli gazdasági előadásokat, melyek igen jó eredménnyel azt a célt szolgálják, hogy a kiscgazda-közönség a gazdasághoz tartozó ismereteit gyarapítsa s boldogulását előmozdítsa.

Vármegyénknek nagy tevékenységű gazdasági egyesülete engem is megtisztelt felhívásával, hogy egy ily előadás keretében közgazdasági tárgyról tartsak itt egy előadást.

Ezen megtisztelő megbízásnak teszek eleget, midőn Önök előtt arról beszélek, hogy mi a kötelessége az állat-tulajdonosoknak a hatóságokkal szemben akkor, ha állatjaikon ragályos betegség tünete jelentkezik, továbbá ha a ragályos betegség a községben megállapított és járványszerű jelleget öltött.

A nép értelmiségének fejlődése üdvös és életrevaló törvények alkotása következtében mindinkább kezdik belatni az emberek az állatok közgazdasági nagy fontosságát, azoknak nagy szükségességét, hasznosságát, s habár mind több és több gondot igyekeznek is fordítani kisebb gazdáink az állatokra, mégis helyenként teljesen figyelmen kívül hagyják ragályos fellépése esetén a törvény és hatóságaink intézkedéseit, holott mindezek első sorban nemzetgazdasági s főleg állattenyésztési, másod sorban pedig állatvédelmi szempontból alkalmazhatnának. Figyelmen kívül hagyják ez intézkedéseket pedig talán azért, mert még nincsenek teljesen meggyőződve ezen fontos intézkedéseknek hasznosságáról, vagy talán mert néhány fillérvény kiadást sajnálnak ott, hol esetleg ennek megtakarítása az egész községnek állatállományát teszi tönkre, a maga idejében elmulasztatván az előírt óv- és gyógyintézkedések alkalmazását; pedig olyan az a ragályos betegség, tisztelt gazdaközönség, mint a futó tűz, melynek ha első sikrája kis fáradsággal el nem oltatik, — a lángtengernek elfojtására sokszor egy község teljes lakossága sem elég; a ragály is, ha első csirájában meg nem öljük, gyorsan terjed, s ha már megfertőztette egy község állatállományát: vagy elpusztítja az egészet kevés kivétellel, — mint a sertésveszél sajnósan tapasztaltuk — vagy

csak hosszú idő múlva, nagy fáradsággal és költséggel vágható el annak útja.

Az 1888. évi VII. törvényzikk, mely az állategészségügy rendezéséről szól, s melyet a folyó év január 1-ével életbe lépett 1900. évi XVII. t. cz. némely részeiben módosított, — megállapítja azon betegségeket, melyek ragályos természetűeknél fogva különös óvintézkedések betartására kötelezik úgy az egyeseket, mint a hatóságokat. Ezen ragályos betegségek:

1. a keleti marhavész,
2. a lépfene,
3. a veszettség,
4. a lovak, szamarak és öszvérek takonykórja, illetőleg bőrférgé,
5. a szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések ragadós száj- és körömfajása,
6. a szarvasmarhák ragadós tüdőlobja,
7. a juhlimló,
8. a lovak tenyész-benásága, továbbá a lovak és szarvasmarhák ivarszervein keletkező holyagos kiütések,
9. a juhok, lovak, szamarak és öszvérek rühe,
10. a sertésorbanéz.

Későbbi rendeletek ezen betegségek közé sorolják még

11. a bivalyveszt,
12. a sertésveszt,
13. a baromfiak fertőző betegségét.

E sokféle ragályos betegség közül, sajnos, majdnem mindenik előfordul állatainknál, az utóbbi időben pedig leginkább pusztított a sertésvesz, mely keletkezésére nézve a legujabb, alig 4—5 éves, de már is oly kiszámíthatlan kárt tett országszerte, hogy azt kiheverni csak évek múlva lehet, feltéve, ha sikerül e veszedelmen az allatorvosi tudományunk győzedelmeskedni.

(Folytatása következik.)

Vidék.

A polgári olvasókör közgyűlése.

Zalathna, 1901. január 19.

Az elmúlt 1900. év polgári körünk 15 éves életében a nevezetesebb évek közé sorozható. — Még az 1898. év egy ideált testesített meg (ekkor épült fel az új köri épület), melyre még a legmerészebb gondolkozások is némi aggodalommal tekintettek, a kishitűek pedig lehetetlennek, a körön kívül állók nagy zöme nevétséges gondolatnak tekintették. De, hála a gondviselésnek, amit gondolatban nevétségesnek és keresztülvihetetlennek képzeltek; ma mint egy megtestesült valót csodálják! Ez ebben bonyolodott le a kölcsön ügye s ennek keresztülvitelet az elnök urnak köszönheti a kör, ki nem ismerve fáradságot kopogtatott ott, hol a reménység zöld ága virított. Nem mulasztatom el ez uton is mely haláját a körnek kifejezni Nagyméltóságú Lukács László Ö. kegyelmességének, mivel az o hathatós partfogása útján jutott a kör olesó köcsönhöz — Ami a kör beleletét illeti, az a csendes munkalkodásnak éve volt. — Ez évi közgyűlés f. hó 13-án tartott meg a legnagyobb egyetertessel. Id. Csiky János köri elnök melegen üdvözli a szép számban megjelent tagokat s magvas szavakban fejtegeti az egyetertés, szeretet s közös munkalkodás magasztos eszméit. Megemlekszik beszédeben Zalathna nagy fiáról Lukács Béláról. A polg. olv. kör ki is mondotta, hogy mely gyászának jeleül hat hétig semminemű mulatságot nem rendez s e nagy hazafának s e nagy polgárnak érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíti.

x. y.

Az abrudbányai magyar kaszinó közgyűlése.

Az abrudbányai magyar kaszinó két évi tüzpórában derekasan kitarva, a tagok nagy száma jelenlétében f. hó 20-án este 5 órakor tartotta meg évi rendes közgyűlést a saját helyiségében.

Erről a közgyűlésről meg kell emlékeznünk már csak azért is, mert az egyenletlenség, a viszály e bőven termő talajban, ritkaság számba megy az a leikiismeretes vezetés, miről Nikl János kir. bányafőmérnök, elnök, igen szépen számolt be komoly és nagyjelentőségű beszédeben.

Két-három évet alig ért meg Abrudbányán kaszinó; az eddig szervezett, alkotott kaszinókat rendszeren megelőte a részvétlenség, a fizetések rendetlensége és az a párt politika, mely a társadalomnak is megölője volt. Ebből a kaszinóból az elnök tekintélye, minden párt fölé való emelkedése kiszorította mindazt, a mi egy kaszinó keretébe nem tartozott.

Jól esett tudomásul venni, hogy itt a szellemi és társalgási szórakozáson kívül egyébbel a tagok nem foglalkoztak, s hogy a szombat esti összejövetelekkel alkalom nyújtott arra, hogy a kaszinó tagjainak mintegy a családi köre is helyet talált arra, hogy az a kapocs, mely a társadalomban is egygyé fűzi, még jobban megszilárdíttassék.

Az elnök és pénztárnok együttes, de külön jelentésükkel is az az Abrudbányán elkepezhetetlen eredménytűnt elő, hogy ennek a kaszinónak a leltári vagyonán kívül közel 500 korona elhelyezett készpenz vagyona van, mi alapját képezi az évi esetleges megtakarítandó összeggel egy allandó helyiség megszervezhetőnek.

Az a rend, a melyet a gyakorlati tapasztalat és a jelentések is felmutattak, joggal eged következtetést arra, hogy ez a kaszinó, a maga együttes erejével, alakítója lesz a társadalomnak is.

A tisztjüket buzgalommal betöltött elnöknek, jegyzőnek, pénztárnoknak és gazdának, valamint a választmányának is a közgyűlés egyhangulag és lelkesedéssel mondott köszönetet.

S elismerésül, minden tiltakozása, mentsege ellenére, újból megválasztotta elnökének Nikl János bányafőmérnököt. Jegyzőnek Medzny János bányabiztost, Pénztárnoknak Molnár Sándor adóhivatali pénztárnokot és gazdának Képes László bányabirtokost.

A választmány a következőképp alakult. Megválasztottak: Weres Ferencz kir. albiró, hivatalfőnök; Mózes Mihály unitárius lelkes, dr. Török Gábor banya- és városi főorvos, Képes Ferencz r. kapitány, Metis István b. mérnök, Mike Imre kir. erdesz, Mikó Dezső banya birtokos, Glücksel Reinhard kereskedő, Dávid Samu kereskedő.

Az indítványok során Mózes Mihály ajánlotta, hogy megyénk érdemdús főspanját: Zeyk Daniél, valamint Csathó János kir. tanácsos, alispán ugyszintén törvényszeki elnök Nemes Samuél, valamint Reinbold Olivér kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Óelberg Gusztáv lovag, bányakapitány és dr. Ebergényi Sándor országgyűlési képviselő urakat válassza meg a közgyűlés tiszteletbeli tagokká.

A közgyűlés az indítványt lelkesedéssel magáévá tette s felhívta az elnökséget arra, hogy a megválasztott tiszteletbeli tagokat értesítse, s a megválasztásról a jegyzőkönyvi kivonatot haladéktalanul küldje meg.

A nagy érdeklődéssel lefolyt közgyűlés a tagok minde-nike által szeretve tisztelt elnök zajos elterésével oszlott szét.

E kellemes este emléke bizonyára még fokozza az érdeklődést.

Havas.

Vegyes hírek.

— Lapunk t. olvasóit tisztelettel kérjük, hogy előfizéseiket, valamint a hátralekakat a kiadóhivatalhoz sürögösen beküldeni sziveskedjenek.

— Nagy idők tanuja. Szabadságharcunk egyik derek harczosa hunyt el e hó 24-én Alvinczen. Buda Elek 1848-as honvéd, később nemzetőr kapitány. 90 éves korában rövid szenvedés után jobb letre szenderült. Az elhunytban Buda Ede, Buda Károly főszolgabíró, Buda Ádám és Buda Zombor atyjukat, Csató János kir. tanácsos, alispán, sógorát gyászolják. Az elhunytnak földi maradványai e hó 26-án d. e. 12 órakor helyeztetek örök nyugalomra Alvinczen a község és a vidék elokelosegei és a polgárság nagy részvete mellett. Nyugodjék csendesen!

— Korcsolyázás. Élenk pezsgő élet van a korcsolyapályán naponkint d. e. 11 óratól d. u. 2-ig. Most már, a többszöri beütés után, egészen jó jeg áll a közönség rendelkezésére. Városunk sportkedvelő közönsége figyelmet felhívjuk e pompás, de — fajdalom — már evek óta csak ritkán élvezhető egészséges időtöltésre.

— A szegény tanulókat segélyező kör estélye. A „Nagyenyedi Szegény Tanulókat Segélyező Kör“ f. évi február 2-án (szombaton) műsoros estélyt rendez. A műsorból kivesszük a következőket: 1. Beethoven III. sz. Andante, vonós negyes, előadják: Weirich Frigyes, dr. Farnos Ödön, Váro Jolán és dr. Farnos Árpád. 2. „A rous“. Coppée után franciaiból áttette Váro Ferencz, szavalja Cirner Ödön. 3. Czimbálmón játszik dr. Krudy Endre. Műsor végével tancz. Ez uton is felhívjuk olvasóink figyelmet ezen élvezetesnek ígérkező mulatságra, mely az idei farsang első mulatsága városunkban. A jötekonny egyesület választmánya mindent megtesz, hogy közönségünk ismert áldozatkészéget hasznos szórakozások és mulatságok rendezésével viszonozza. Jövő számunkban közöljük a teljes műsört és meghívót.

— Álarczos-bál. A helybeli iparos-önképzőkör február 9-én (szombaton) saját könyvtára javára zártkörű álarczos-bált rendez. A csinos kiállítás meghívókat a napokban küldi szét a rendező bizottság. Melegen ajánljuk iparosaink ezen sikeresnek ígérkező mulatságát az ifjuság figyelmébe, melynek — az eddigi kilátások szerint — ugyis kevés alkalma lesz az idei farsangon kimulatni magát.

— Vásár. A januári — évről-évre feleslegesnek bizonyult — vásár a lehető leglányhabban folyt le. Sem kínálat, sem kereslet. Legjobb dolga volt a pálinkás bódéknak, mert az a kevés falusi is, ki bejött, többnyire

azokban tartózkodott, meg is volt eredménye, mert a délután folyamán három utcai verekezés is volt, melyeknél természetesen rendőr nem volt jelen, a mint hogy az egész vásár rendőri assistentia nélkül folyt le... elég csodálatos!

Ismét a járdák. Megtették az intézkedések a veszedelmes sikos járdák behintésére, de hogy azután annak lett-e valami fogantja, azzal senki sem törődik, mert hát hiába hinti be X. a lakása előtt elvonuló gyalogjártót, ha szomszédja Y. már nem hinti be és így tovább. Szolgálunk egy kis utasítással. Az illetékes hatóság elindít két rendőrt, kik mindazon házba — hol a rendeletnek elég nem tétetett, beszólnak és kötelezőleg figyelmeztetik az illetőt, másnap pedig, ha az ismételt szemlénél sincs fogantja a rendeletnek, azonnal életbe lép a büntető eljárás. A semleges területeket, átjárókat pedig a város saját embereivel hinteti be. Tessék csak ezt megpróbálni!

Farsang. Az a brudbányai kereskedő ifjúság február hó 2-án a Detonata vendéglő nagytermében zártkörű táncvizsgát rendez. Kezdeté este 1/28 órakor. — A tordai önk. tűzoltó testület febr. hó 2-án a Korona szálló termében rendez táncestélyt. Kezdeté este 8 órakor.

Felhívás pályázatra. Az alsófehérvármegyei általános tanítóegyesület rendes tagjainak azon gyermekei, kik gimnáziumi, polgáriskolai vagy tanítóképződei növendékek és mint ilyenek pályázni kívánnak a Gáspár János ösztöndíj elnyeréséért, folyamodványukat évharmadi értesítőik kíséretében terjesszék be f. é. február hó 9-ig a tanítóegyesület elnökségéhez. Kelt Nagy-Ényeden, 1901. január hó 25-én. Nagy Lajos, e. elnök.

A Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár Részvénytársaság ez uton ajánlja ismételtelen a közönség szíves figyelmébe, hogy személyesen feladott megrendelések a régi helyiségben (leányiskola épülete) fogadhatók el.

Állategészségügyi kimutatás. Veszétség: alvinczi j. Gyulafehérvár v. 1 u. magyar-igeni j. Maros-Szent-Imre 1 u. Vajasd 1 u., nagy-enyedi j. Lőrincz-Réve 1 u. Rühkór: ksenyedi j. Oláh-Bogát 1 u. Sertésvesz: alvinczi j. Alvincz 1 u., nagy-enyedi j. Muzsina 7 u.

Közgazdaság.

A testi nagyság az állatok legértékesebb tulajdonsága.

(A praecipitált foszforsavas mész hatása az állatok fejlődésére.)

Házi állataink testi nagyságát illetőleg elégszer halunk pro és contra véleményeket, s nem egy helyt olvashatjuk szakmunkákban is, hogy az apróbb állatok értékesebbek, mert kevesebb takarmányt fogyasztanak, könnyebben kielégíthetők, s ennek következtében hasznosabbak. Ezzel szemben azonban azt tapasztalhatjuk, hogy a külföldön mindenütt, de modernebb tenyésztőink körében a haza határain belül is, hova-tovább terjed az előszeretettel a testileg nagyobb állatok iránt, s állatkiállításainkon többnyire oly szépen fejlődött állatok mutatnak be, melyek ellen, legalább e tekintetben, kifogást tenni csakugyan nem lehet. Miután tehát e tekintetben a nézetek eltérők, nem lesz talán felesleges e tárggyal e helyen kissé behatóbban foglalkozni.

Lássuk mindenekelőtt a takarmány értékesítését, mert ez a leghatásosabb fegyver az apróbb testű állatokat előszeretettel tenyésztő gazdák kezében. Pedig a takarmányok mikénti kihasználása függ ugyan számos tényezőtől de legkevésbé sem az állatok testi nagyságától. Vannak a nagytestű állatok között is rosszul értékesíthetők ép úgy, mint a kicsiny testűek között. Mert a takarmányok jobb vagy kevésbé jó kihasználása fajta és egyeni tulajdonság. Akár szarvasmarhák, akár sertéseknél tapasztalhatjuk ezt nap-nap mellett, amidőn a hizoba állított különböző, de sőt egy és ugyanazon fajtájú állatok is különböző hizási eredményt mutatnak fel, dacára az egyenlő takarmányozásnak. De ott van pl. az angol nagy fehér-szörű sertés, a yorkshirei, amely tudvalevően sokkalta jobban értékesíti a takarmányt, mint például a nálunk is itt-ott honos hegyi sertés, amely utóbbi pedig testileg jóval kisebb, mint amaz. Vagy a nagy simmouthali, pinzgauli, luhlandi szarvasmarha sokkalta jobb hizó, mint a felvidéken honos eltörpült magyar marha. Ha bármi tekintetben teszünk is összehasonlítást kis és nagy testű állatok között, meg fogunk győződni, hogy az állatok testi nagysága igen értékes tulajdonság, mely a gazdára mindenkor csak hasznot hajtó lehet. Hasznot hajtó, mert a nagy testű állat életszükségeit aránylag kevesebb takarmányt szükséges, mert a nagyobb állatok tartása, ápolása, kiszolgálása

aránylag kevesebbe kerül, kevesebb erőt szükséges, mert a mészáros ugyanannyi idő alatt dolgozik fel egy nagy testű, mint egy kis testű szarvasmarhát, s így amaz jobban megfizetheti; mert az állattenyésztő, de az állattartó is, aki csupán hasznosítási célra veszi az állatokat, mindig szívesebben nyúl s aránylag is jobban megfizeti a nagy, mint a kis testű állatokat.

Mi a teendője tehát a gazdának, hogy állatai testi növekedését gyorsítsa, fokozza. Három tényező van e körülményre befolyással, u. m. lehetőleg nagy apaállatokat használni, a növendék állatokat a lehető legjobb táplálni, s gondoskodni arról hogy mennek több szervesen anyag ásványi alkotó rész jusson a szervezetbe, mely csak akkor fejlődhetik gyorsan nagygyá, ha a csontalapot felépítésére elegendő szervesen anyagot kap, ellenkezőleg hízi fog az a növendék állat, de nem a kívánt módon nőni. E három tényező közül csak az utóbbival szándékozom ez alkalommal foglalkozni.

A csontok felépítéséhez az állati szervezetnek nagy mennyiségű ásványi alkotó részére, különösen foszforsavas mészre van szüksége.

Az egy éves borjú testében körülbelül 6.5—7.0 klgm. foszforsavnak, 7.5—8.0 klgm. mésznek kell lenni, s ha ezen anyagokból nem vehetett fel egy éves koráig ennyit, a 350—400 klgm. élősúlyt semmi esetre sem érheti el, sőt nagyon sok esetben az u. n. angol betegség, csontlágulás fog nála beállni. A mesterséges takarmányfélékben egyáltalán nincs annyi foszfor és mész, amennyit a felnőtt állat is szükséges, de nagyon sok esetben a természetes takarmányok sem tartalmaznak ezen anyagokból annyit, amennyire a növekedésben levő állatnak szüksége van, s ez az oka, hogy sok istállóban kitűnően takarmányozzák ugyan a borjúkat, még sem fejlődnek azok elegendő gyorsan, mert a takarmányokban nincs annyi ásványi alkotó rész, a mennyi a csontozat gyors fejlesztésére elegendő volna. Így van ez általában véve mindenütt, de különösen így van minden lápos mozsaras vidéken, mindenütt, ahol savanyu széna terem; így van legtöbbször a homokvidékeken s minden a gránit elmallásából származó talajon. Az ilyen talajokról lekerülő növényzet foszforsavban és mészben szegény s így Magyarországnak egy nagyon nagy területén csak az esetben lehet nagy testű, erős csontú állatokat nevelni, ha mesterségesen pótoljuk azt, ami a növényekből hiányzik, ha praecipitált foszforsavas meszet is etetünk állatainkkal.

Mi az a praecipitált foszforsavas mész?

Ezen anyag a sósavval dolgozó enygyárak terméke, melyek a feldolgozandó csontokból sósav segítségével a foszforsavas meszet kioldják; az oldatot azután mésztejjel közömbösítik, belőle a foszforsavat mészhez kötvé, rendkívül finom csapadék alakjában leválasztják; ezen csapadék egy és két alju foszforsavas meszet is tartalmaz, miáltal emészthetősége emelkedik. Az egyszerűen megőrölt, vagy párolt csontliszt jóval kevésbé emészthető. gyakran undorító szagu, könnyen megpeenedve ártalmas is lehet, még az esetben is, ha nem ragályos betegségben elhullott állatok csontjából készül. Ezért tehát csakis praecipitált foszforsavas meszet használjunk az állatok táplálására, s ezt is csak megbízható forrásból szerezzük be. Kitűnő minőségű ilyen foszforsavas meszet hoz forgalomba a budapesti Hungaria kén-sav- és műtrágyagyár.

Ennek a foszforsavas mésznek etetésével az állatok fejlődését bámulatos mérvben lehet fokozni még olyan vidékeken is, ahol a füfélé takarmányok is szegények ásványi anyagokban. Etetjük ma már a foszforsavas meszet összes növendék állatainkkal, de különösen jó hatásának bizonyult a borjúknál és sertéseknél, mely utóbbiaknál egy éves korukig, a borjúknál pedig teljes kifejlődésükig etetjük. Egyenlő és bő takarmányozás mellett az a borjú, amely csontlisztet kapott, teljes kifejlődését 5—6 hónappal hamarabb éri el, mint az, amely csontlisztet nem kapott. Csikókkal újabb időben csontlisztet ezvibakot kezdenek etetni. Ez 50 klgm. finom zabdara, 50 kg. rozskoripából készült kemény tészta, melybe 10—12 kg. takarmány csontlisztet gyurnak bele, s 400 drb. pogácsát készítenek belőle, melyek mindenike 20—25 gm. csontlisztet, tehát egy napi adagot tartalmaz, amelyet azután dara alakjában kapnak a csikók. Ezekkel is lehet azonban egyszerűen zabra hintve etetni a csontlisztet.

A csontliszt azonban nemcsak a növendék állatoknál tesz jó szolgálatot, de különösen a fejős teheneknél is.

A tej aránylag igen sok foszforsavas meszet tartalmaz, amelyet természetesen a szervezettől von el abban az esetben, ha elegendő foszforsavas mész nincs a takarmányban, amelynek nem ritkán csontpuhulás a következménye; a foszforsavas mész hiánya észre is vehető az állatokon arról, hogy különböző tárgyakat, különösen pedig a falakat előszeretettel nyaldossák. Különösen akkor tapasztalhatjuk ezt, ha az állatok sok tejsavat tartalmazó takarmányt vagy szénhidrátokban bővelkedő takarmányt kapnak, amely a belekben részben tejsavvá alakul s oldólag hat a csontokban már lerakódott foszforsavas mészre.

A tapasztalás bizonyítja, hogy a tehének tejelő képességére, különösen pedig a tej minőségére a foszforsavas mész adagolása igen jótékony hatással van.

A foszforsavas meszet legjobb bármely házi állattal az erőtakarmány közé keverve feleltetni.

Napi adag: Lónak	15—30 grm.
Szarvasmarhának	25—40 "
Hízó ökröknek	40—50 "
Juhnak	10—12 "
Sertésnek	10—12 "
Borjunak	8—20 "
Csikónak	8—20 "
Báránynak	3—6 "
Malacznak	3—6 "
Szárnyasoknak	1/2—2 "

Hasas teheneeknek, kanczáknak 2—10 gr-mal többet.

Miután a foszforsavas mész nem drága, etetése épen-séggel nem költséges, s a kiadott összeg nagyon bőven kamatozik. A darabonkénti kiadás évente körülbelül 2 koronát tesz ki. Oly csekély tehát e kiadás, hogy azt a legszegényebb gazda is elviselheti, annyival is inkább, mert ez összeg sokszorosán térül meg.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Nélkülözhetetlen, felülmulhatatlan, hatása csalhatatlan!

Világczikk. Kivitel minden országba.

CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb s az egész világon híres és keresett háziszser a

Thierry A. gyógyszerész balzsama.

Felülmulhatatlan mindenféle mell-, tüdő-, máj-, gyomor s általában belső bajok ellen. Külsőleg alkalmazva a legsikeresebb

seb-balzsam.

Thierry A. centifolia-kenőcse

(ugynevezett **csuda-ir**), sebeknél felülmulhatatlan szívó és gyógyító hatása. Az operációkat többnyire feleslegessé teszi. E csuda-irral egy régi 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontfékély, utabban pedig egy 22 éves, súlyos rákszerű baj meggyógyult. Antiszeptikus hatása, gyorsan enyhítőleg és csillapítólag hat. rövid időn belül teljes gyógyulást eredményez mind-nemű gyűlásoknál és sebeknél. Továbbá gyorsan lágyító és szétosztató, és biztosan megszabadít a még olyan mélyre behatolt idegen testektől. Egy tégely bérmentve 1 korona 80 fillér, csak készpénz ellenében. Nagyobb rendelésnél olcsóbb. Kimutatható évi termelés 100,000 tégely.

Mindkét háziszserrel egész levélárat kitevő eredeti bizonyítványok állanak rendelkezésre a világ minden országából. Utánzatokatól óvakodni kell és szigorúan ügyelni a tégelyen bejegyzett ezen **ezéjzelsre: Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry**. Ahol raktár nincs, senki ne hagyja magát rábeszélni állítólag hasonló értékű, de valójában értéktelen készítmények megvételére, hanem rendeljen közvetlen az alábbi címre:

Apotheker A. THIERRY'S FABRIK in PREGRADA, bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Az osztrák hivatalnok-egylet szállítója.) (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

Kapható **Török J.** gyógyszerésztárában Budapest. 3263 10—25

Sz. 2658—1900.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A marosújvári kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság a nagyenyedi kisegítő takarékpénztár végrehajtató javára Marginián Juon végrehajtást szenvedő ellen 300 korona tőke, s ennek 1894. évi május hó 24-ik napjától járó 8% kamatai, 57 korona 90 fillér eddigi már megállapított, úgy a jelenlegi 14 kor. meghatározott, valamint az ezután felmerülő költségek kielégítése végett a végrehajtási árverést az 1881. LX. t.-cz. 176. §-a alapján a gyulafehérvári kir. törvényszék (marosújvári kir. járásbíró) területén levő szentjakabi 77 számú tjkvben felvett s Marginián Juon nevén álló A + 1. r. sz. 155 2, 156 1 hr. sz. belsősegre 336 korona, a 3 r. sz. 478 2 hr. sz. szántóra 59 korona, az 5 r. sz. 658 hr. sz. szántóra 20 korona, a 6. r. sz. 828 1 hr. sz. kaszálóra 6 korona, a 7. r. sz. 1136 hr. sz. kaszálóra 10 korona, a 8. r. sz. 1217 2 hr. sz. kaszálóra 32 korona, a 10. r. sz. 1306 hr. sz. kaszálóra 40 korona, a 12 r. sz. 1658, 1659 hr. sz. szántóra 60 korona, a 13 r. sz. 1909 hr. sz. szántóra 16 kor., a 14 r. sz. 1953 hr. sz. szántóra 10 kor., a 15. r. sz. 2247 2 hr. sz. szőlőre 24 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban.

Az árverés 1901. évi február hó 8-ik napján délelőtti 10 órakor Szent-Jakab község házánál fog megtartatni.

Árverezni szándékozik végrehajtató kivételével tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy a 3333 88 I M. számú rendelet 8. §-ban felsorolt óvadékképes értékpapírban az árverés megkezdése előtt a kiküldött kezéhez banatpénzül letenni, vagy annak a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről az elismervényt átseglyaltatni.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Maros-Ujvárt, 1900. október hó 30-án.

Sólyom,
kir. albiró.

3353 1—1

682. 1900.
v. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbírósnak 1900. évi V. 192 4. sz. végzése következtében Dr. Draia Eneas ügyvéd által képviselt Pap Gyuláné zalathnai lakos javára Moldován Jánosné petrozsáni lakos ellen 78 kor s jár. erejéig 1900. november hó 17-én fogamatositott biztosítási végrehajtás utján lefoglalt és 653 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szobai butor, ruhanemű, széna, esőves tengeri, 4 sertés és 1 t-bén nyilvános árverésen eladandók.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbíró 1900. évi V. 192 5 számú végzése folytán 78 kor. tők-követelés. és eddig összesen 98 kor. 82 fillérben bi-óligal már megállapított költségek erejéig Petrozsán községében végrehajtást szenvedő lakásán leendő eszközésére 1901. febr. 9-ik napjának d. e. 10 óraja határidőül kitűz-tik és ahhoz a venni szándékozik oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az éritett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legelőbbi ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtérvezendő ingóságokat mások is le-és felülfoglaltattak s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Abrudbányán, 1901. évi január hó 15. napján

Scherer Gáspár,
kir. bírósági végrehajtó.

3351 1—1

Dr. Kriegl József-féle
valódi angol 5 3262 2—5

Tannochininkenőcse

1 meggátolja a haj és szakáll korai hullását és őszülését, és előmozdítja ezeknek növeését. Egy tégely franco és költségmentesen.

2

3 korona

Before: előre való bekioldése mellett **After:**

Chief-Office 48, Brixton-Road, London SW.

Czin: **Thierry A. gyógyszerész balzsamgyára**
Pregradóban, Rohits-Sauerbrunn mellett.

Nagyban vásárlóknak tetemes engedmény.

! HAZAI IPAR !

WEIN KÁROLY és TÁRSAI
szövőgyár, KÉSMÁRK
elismert hírneves

SZEPESSÉGI VÁSZON
és 3302 7—10

DAMASZT ÁRUI

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab áru ezen védjegy-gyel van ellátva.

! HAZAI IPAR !

Üzletembe lehetőleg többnyire magyar ipartermékek vannak bevezetve.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy

karácsonyi és ujévi gyerekjátékok

egyéb alkalmi cikkek nagy mennyiségben érkeztek, ezeknek áttekintésére szives partolóimat most már **30-ikszor** vagyok szerencsés meghívhatni.

Mult évi játékok és babák 1/2 vagyis **minden áron kiárúsítatnak.**

Mint a **Ditrich és fiai** budapesti ezég udvari szállítónak bizományosa, ajánlom legjobb minőségű **Jamaica, Cuba és braziliai rumokat; különböző császár-keverék és Pecco-virág teákat; teasüteményeket; Ajoka, pisztráng, angoina halakat; friss viza-ikrát; francia mustárt; Groy, Ementáli, Imperiál és Permazán sajtokat** legolesőbb áron.

Az általánosan **jónak** talált híres **Asbest talp-betéteket**, mindennemű czipó sárga crémekeket és lakkot a beszerzett igen olcsó árért ajánlom, melyek az eddigi árak **felének felelnek** meg.

Legújabbban érkezett hajlékony acél széna- és trágyavillákat ajánlom a gazdálkodók b. figyelmébe, melyek a szó teljes értelmében **eltörhetetlenek** és ha eltörnének, azokat mással kicserélem.

Ajánlok igen nagy választékban acél esaváros, Halifax, Kondor, Mercure és Jacon Hames koresolyákat 75 krtól kezdve leszállított olcsó áron.

Asztali lámpák 70 kr.-tól feljebb, függő lámpák 40 kr. Alpacca tálcák I. 25 kr., II. 80 kr.-tól kezdve **Valódi angol acél czitera-hurok eredeti angol csomagokban — minden számba — raktáromon van.**

BISZTRITSÁNY LAJOS.

3312 9-52

Valódi Brazay-tele legkitünőbb sósborszesz nálam mindig kapható.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a helybeli piacon 1883. év óta fennálló Vajda Péter ezég divatkereskedését és temetkezési intézetét megvásároltam és azt

Tángel József ezélt Vajda Péter

kereskedelmi törvényszékileg bejegyzett ezég alatt fogom tovább vezetni.

Ezen üzleti vállalatomnál kiváló gondot fordítok arra, hogy úgy a **divat, honi vászon, kalap, czipó, szőnyeg, diszmű, pipere, női és férfiruhaszövet és rövid-árak** nagy választékával, mint a

temetkezések

diszes és a legmérsékeltebb áron számított rendezésével a mai kor legmagasabb igényeit is kielégítem.

Szakmámba vágó áruezikeimet hazai és külföldi elsőrendű gyárosoktól szerzem be, minek következtében azon helyzetben vagyok, hogy a legjobb minőségű árukat lehető olcsón, a legszolidabb kiszolgálás és határozott szabott árak mellett bocsáthatom a t. vevő közönség rendelkezésére.

Magamat a n. é. közönség szives jóindulatu pártfogásába ajánlva maradok kiváló tisztelettel

TÁNGEL JÓZSEF.

Raktáron tartok mindennemű koporsókat, u. m.: fakoporsók 10 koronától 70 koronáig, érczoporsók — felnyíló üveg-fedéllel is — 80 koronától 300 koronáig, sir-koszoruk 4 koronától 20 koronáig, koszoru-szalagok métere 30 fillértől 4 koronáig.

Hulla-szállítási vállalat.

3346 2—12